

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ

©2024 ЗАПОРОЖЕЦЬ Г. В., ОРИНЧАК О. М.

УДК 338.24:504
JEL Classification: Q28; Q38

Запорожець Г. В., Оринчак О. М.

Теоретичні засади інноваційного управління у сфері надрокористування

У статті узагальнено теоретичні засади інноваційного управління у сфері надрокористування. Зазначено, що управлінські інновації все ще є нечіткими та недостатньо вивченими в теорії управління та практиці. Коли з'явилися інноваційні компоненти управління, люди стали краще розуміти, що управління є важливим інтегрованим фактором, який впливає на очікувані результати діяльності суб'єкта господарювання. Без управління створення та реалізація ефективних технологій, а також розумне поєднання соціальних, інформаційних, облікових, фінансових, економічних і комерційних факторів є неможливими. Зазначено, що, враховуючи специфіку сфери надрокористування, узагальнення підходів до управління інноваціями дало змогу виявити, що найбільш важливим є організаційний підхід, який дає можливість менеджменту планувати свою діяльність, приймати ефективні управлінські рішення на засадах інноваційності. Дано авторське визначення «надрокористування», під яким слід розуміти економічну, управлінську діяльність державних інститутів, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності, суспільства та його окремих груп, домашніх господарств щодо використання надр для власних або комерційних потреб у межах геологорозвідки, гірничої справи, підземних робіт, що не пов'язані з видобутком корисних копалин, охорони надр у науковій, геологічній, культурній, естетичній, санітарно-гігієнічній сферах, збір матеріалів і зразків для різних цілей наукової і практичної діяльності. Встановлено, що інноваційне управління у сфері надрокористування – це процес управління значними змінами в продуктах праці, засобах виробництва, послугах та іншій інноваційній діяльності, яка є одним з основних напрямків розвитку суспільного виробництва. Зроблено висновок, що інноваційне управління надрокористуванням допомагає досягти синергетичних результатів у галузі. Це включає досягнення соціально-економічних і бізнес-цінностей та є важливим для розробки політики, яка визначає, як ефективно впроваджувати інноваційні технології в систему управління суб'єктами господарювання.

Ключові слова: інноваційне управління, сфера надрокористування, теоретичні засади, ефективність, розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-294-301>

Рис.: 3. **Бібл.:** 19.

Запорожець Ганна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: annazaporozhets2403@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7131-6817>

Оринчак Оксана Михайлівна – аспірант кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: pressgeo16@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8853-2938>

UDC 338.24:504
JEL Classification: Q28; Q38

Zaporozhets H. V., Orynychak O. M. The Theoretical Foundations of Innovation Management in the Sphere of Subsoil Use

The article summarizes the theoretical foundations of innovation management in the sphere of subsoil use. It is noted that managerial innovations are still fuzzy and insufficiently studied in management theory and practice. As innovative management components emerged, people began to better understand that management is an important integrated factor that affects the expected performance of an economic entity. Without management, the creation and implementation of effective technologies, as well as a reasonable combination of social, informational, accounting, financial, economic and commercial factors are impossible. It is noted that, taking into account the specifics of the sphere of subsoil use, the generalization of approaches to innovation management allowed to identify that the most important is the organizational approach, which enables management to plan its activities, make effective managerial decisions on the basis of innovation. The author's own definition of «subsoil use» is presented, which should be understood as the economic, managerial activity of State institutions, local governments, business entities, society and its individual groups, households regarding the use of subsoil for their own or commercial needs within the framework of geological exploration, mining, underground works that are not related to the extraction of minerals, protection of subsoil in scientific, geological, cultural, aesthetic, sanitary and hygienic spheres, collection of materials and samples for various purposes of scientific and practical activities. It is determined that innovation management in the sphere of subsoil use is the process of managing significant changes in labor products, means of production, services and other innovative activity, which is one of the main directions of development of social production. It is concluded that innovative management of subsoil use helps to achieve synergistic results in the industry. This includes the achievement of socioeconomic and business values and is important for the development of policies that determine how to effectively implement innovative technologies in the management system of economic entities.

Keywords: innovation management, sphere of subsoil use, theoretical foundations, efficiency, development.

Fig.: 3. **Bibl.:** 19.

Zaporozhets Hanna V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and Public Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: annazaporozhets2403@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7131-6817>

Orynychak Oksana M. – Postgraduate Student of the Department of Management and Public Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: pressgeo16@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8853-2938>

Вступ. Використання надр є одним із ключових аспектів розвитку сучасних економічних систем на світовому, міжнародному та національному рівнях. Безсистемне та хаотичне використання надр, відсутність контролю за надрами виступає дестабілізуючим економічним фактором, що вимагає запровадження і використання новітніх систем управління у цій сфері. Управлінська діяльність у сфері надрокористування, враховуючи її складність та багатоаспектність, викликає значні наукові та практичні дискусії, що потребує дослідження та уточнення понятійно-категоріального апарату і визначення складових такої діяльності.

Глобалізація є всесвітнім процесом соціально-економічної та політичної інтеграції та уніфікації. Через цей процес спостерігається розвиток міжнародного поділу праці, міграції в масштабах капіталу усєї планети, робочих ресурсів, стандартизації законодавства. Використання надр, враховуючи їх обмеженість і складність добування, було і є ключовою складовою забезпечення розвитку економічних систем на світовому та національному рівнях. У цьому плані особливої уваги потребує дослідження теоретичних засад інноваційного управління надрокористуванням як надзвичайно важливої сфери національного господарства України в умовах глобальних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасним проблемам інноваційного управління у сфері надрокористування присвячені дослідження багатьох учених. Серед них: О. Овдіюк [1], А. Ворона [2], Ю. Дзядикевич [3],

Т. Іванова Т.В. [4], О. Козакова [5], Ю. Лушпієнко [6], О. Марченко [7], І. Мачуська [8], В. Пугач [9] та ін.

Але деякі питання щодо теоретичних засад інноваційного управління у сфері надрокористування не були достатньо опрацьовані та потребують ретельного дослідження.

Метою статті є узагальнення теоретичних засад інноваційного управління у сфері надрокористування.

Виклад основних матеріалів дослідження. Дослідження понятійно-категоріального апарату щодо інноваційного управління (менеджменту) надрокористування спочатку потребує розкриття сутності термінів «управління». Відзначаємо наявність двох проблем: дискусії щодо визначення сутності термінів; підходи до визнання тотожності термінів «управління» та «менеджмент».

Систематизація тлумачень терміна «управління» в соціально-економічній сфері дозволяє виділити кілька підходів (рис. 1), включаючи:

- загальний (філософський) підхід, який розглядає управління як науку та мистецтво, що об'єднує в собі індивідуальне та загальне;
- функційний підхід у класичній парадигмі «управління» представляє процес виконання певного набору функцій управління. З точки зору функцій управління визначається як процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для формулювання та досягнення цілей організації;

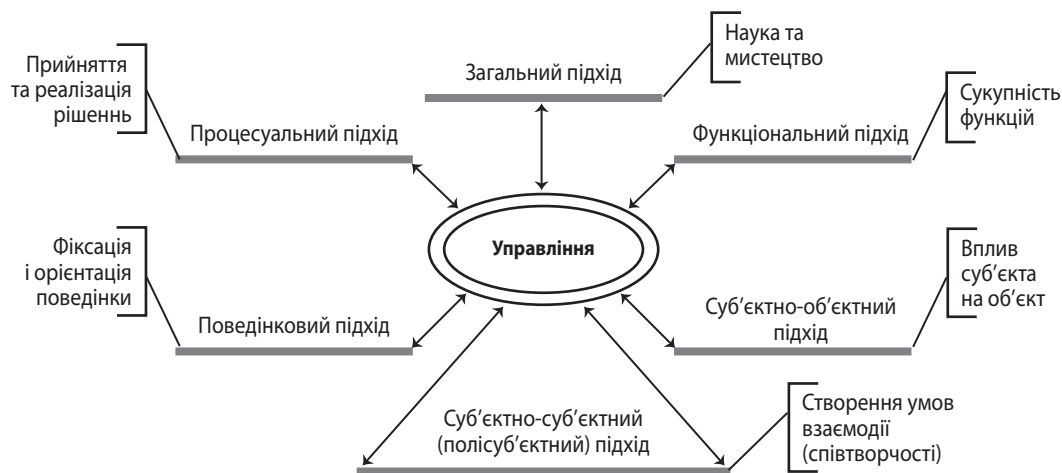

Рис. 1. Концептуальна карта підходів щодо визначення поняття «управління»

Джерело: [10]

- процесуальний підхід визначає управління як процес прийняття рішень і їх реалізації. Менеджер приймає рішення на основі інформації про ринкові відносини, яка залежить від реакції ринкової ситуації та інших факторів зовнішнього середовища;
- завдяки поведінковому (психологічному) підходу управління розглядається як механізм взаємодії між керівником і керованим суб'єктом. У цьому підході перший спостерігає за тим, як функціонує другий, щоб досягти заздалегідь визначених цілей;
- «цілеспрямований вплив суб'єкта управління (менеджера) на об'єкт управління (виконавця) з метою зміни параметрів його функціонування» – це узагальнена визначення суб'єктно-об'єктного (кібернетичного) підходу;
- суб'єктно-полісуб'єктний (рефлексивний) підхід використовує ціннісно-цільові орієнтири, механізми мислення та інтенціональність різних порядків для створення відповідних інформаційних підстав для того, щоб суб'єкт міг приймати рішення в інтересах організації. Це замінює механістичний вплив, створений у суб'єктно-об'єктному підході, на взаємодію, яка включає багато ітерацій.

Таким чином, управління є характерною рисою будь-якої людини у її взаємовідносинах з навколишнім середовищем, де вона може виступати як об'єктом, так і суб'єктом відповідного впливу з певною метою.

Дослідженням результативності системи інноваційного управління присвячені численні праці зарубіжних і вітчизняних дослідників. Крім того, хоча певний практичний досвід та наукові дослідження щодо інноваційного управління поступово накопичуються, практики все ще не розглядають їх як стратегічний «двигун» інноваційного розвитку керованих систем. Хоча вони вже можуть слугувати основою для розробки інноваційних інструментів і технологій управління, необхідно значно менше зусиль, щоб вирішити проблеми організації та підвищити ефективність технологічних аспектів управлінської праці. Це робить подальші дослідження цієї проблеми актуальними.

Багато різних точок зору на сутність терміна «інновація» можна знайти як у вітчизняній, так і у світовій літературі. Немає узагальнюючої теорії інноватики, незважаючи на велику кількість емпіричних знань і ідей.

Нововведення, які досягли комерційного застосування та представлені на ринку як новий продукт, називають інноваціями. Ступінь економічного ефекту від використання продукту завжди корелює з його справжньою новизною [11].

Інновації завжди становили та становлять дуже великий інтерес для іноземних і вітчизняних дослідників. З кожним роком зростає інтерес до того, щоб класифікувати їх за різними критеріями, такими як мета, сфера застосування, джерела появи, джерела фінансування, економічне значення, спосіб впровадження та інші.

Щодо інноваційного управління, або управління інноваціями, то під ним слід розуміти набір економічних, мотиваційних, організаційних і правових ресурсів, методів

і форм управління інноваційною діяльністю компанії з метою оптимізації економічних результатів її господарської діяльності.

«Інноваційний менеджмент» – це окрема галузь управлінської науки та професії, яка базується на теоретичних засадах загального менеджменту. До того ж інноваційний менеджмент є сукупністю процедур, які утворюють загальну схему управління інноваційним процесом, як вид діяльності та процес прийняття рішень.

Інноваційний менеджмент є системою неформальних і формальних правил, норм, методів, цінностей, організаційних форм, зв'язків і економічних відносин, які регулюють різні аспекти інноваційної діяльності.

Слід зазначити, що те, як вчені, фахівці та практики сприймають управління інноваціями в даний час, не відповідає парадигмі управління. Деякі автори використовують визначення «управління інноваціями» як управління інноваційною діяльністю або управлінням інноваційним процесом, тоді як інші використовують визначення «інновації у сфері управління».

Управління інноваціями, як і управління організацією в цілому, можна класифікувати як мистецтво, так і науку. Наука управління вивчає управління, включаючи його функції, принципи та закономірності. З іншого боку, мистецтво управління дозволяє людям творчо використовувати знання, отримані з науки управління, у різних ситуаціях.

Також управління інноваціями можна розглядати як систему, а його діяльність – як підсистему управління (рис. 2). Управління інноваціями – це система, яка включає в себе управління інноваційною діяльністю організації з метою оптимізації економічних результатів її господарської діяльності шляхом використання фінансових, мотиваційних, організаційних і правових інструментів, методів і форм.

Розмаїття складу та взаємозв'язків між факторами впровадження інновацій, а також мінливість і невизначеність конкретних результатів і наслідків реалізації інноваційних рішень; виконання цих рішень вимагає ефективного поєднання та сполучення різноманітних складових новаторських дій, а також зусиль і продуктивних дій широкого кола учасників інноваційного процесу, де держава займає особливе місце, оскільки вона захищає та захищає суспільні інтереси, виконуючи свої обов'язки в господарській сфері.

Слід звернути увагу на той факт, що управлінські інновації все ще є нечіткими та недостатньо вивченими в теорії управління та практиці. Коли з'явилися інноваційні компоненти управління, люди стали краще розуміти, що управління є важливим інтегрованим фактором, який впливає на очікувані результати діяльності суб'єкта господарювання. Без управління створення та реалізація ефективних технологій, а також розумне поєднання соціальних, інформаційних, облікових, фінансових, економічних і комерційних факторів є неможливими.

Визначення етапів втілення управлінської новачки дозволяє ефективно планувати та контролювати заходи, а також створювати оптимальні умови для просування інновацій. Звичайно, можна виділити такі етапи впровадження управлінської інновації: інтенція; поява ідеї інновації; ініціація; дослідження та перевірка можливості втілення

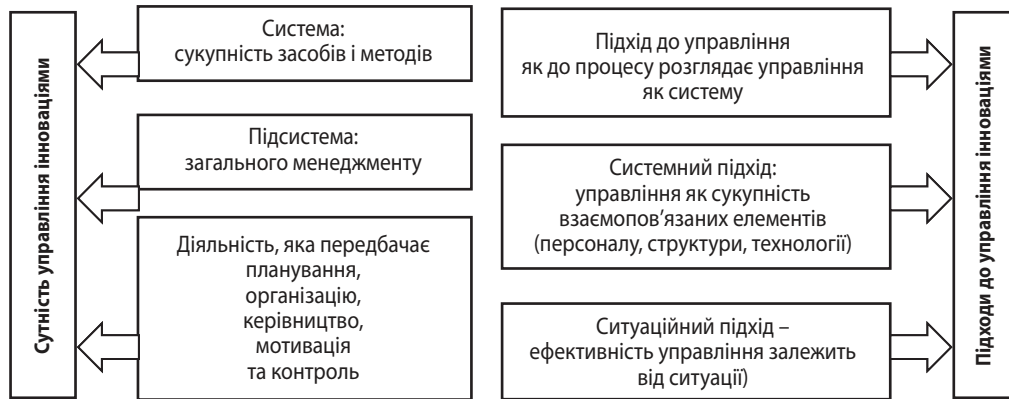

Рис. 2. Суть управління інноваціями та підходи до управління інноваціями на підприємствах та в галузях національного господарства України

Джерело: [12]

ідеї внаслідок використання інформаційних технологій; дифузія; втілення ідеї, яка здатна підвищити ефективність діяльності конкретних підрозділів чи підприємства загалом [13].

Таким чином, управлінська інновація – це зміна функцій, технологій і організації процесу управління та методів роботи апарату управління. Ці зміни дозволяють підприємствам працювати ефективніше в умовах нестабільного зовнішнього середовища завдяки досвіду менеджерів і використанню нових інформаційних технологій.

Завдяки компетенції, яка є результатом застосування знань і навичок керівників, виникають новачі в управлінні. Таким чином, існують два типи навичок:

- ключова компетенція, яка характеризується теоретичними та практичними знаннями управління, які він використовує з різних наукових джерел інформації для вирішення проблеми у практичній діяльності, формуючи в такий спосіб новацію;
- трансфертна компетенція, яка включає характеристики, які притаманні ключовій компетенції, але за умови здатності менеджера адаптуватися до різноманітних соціально-психологічних та інших непередбачуваних ситуацій, які виникають під час його роботи.

Наукові дослідження щодо визначення змісту та технологій інноваційного управління включають розробку інноваційних концепцій і технологій для їх реалізації. Ці ідеї та технології повинні бути спрямовані на підвищення продуктивності, скорочення часу прийняття рішень, забезпечення досягнення цілей і якості результатів керованих процесів. Крім того, вони повинні виступати як носії всіх видів інновацій (економічних, технологічних, екологічних та інших).

У нашому дослідженні, враховуючи специфіку сфери надкористування, узагальнення підходів до управління інноваціями дало змогу виявити, що найбільш важливим є організаційний підхід, який дає можливість менеджменту планувати свою діяльність, приймати ефективні управлінські рішення на засадах інноваційності.

Використання економічних методів управління має значний вплив на розвиток виробництва. Заходи впливу,

які базуються на економічних інтересах колективу та окремих працівників, сприяють здійсненню принципу єдності суспільних, колективних та особистих інтересів, належать до економічних методів.

Поряд з економічними, широко використовуються організаційні та адміністративно-розпорядчі методи управління.

Закони, нормативні акти, інструкції, положення, рішення міністерств та інші є основою організаційних методів управління. Організаційна та адміністративно-розпорядча діяльність управління включає в себе застосування директивних методів управління з метою досягнення керованого ефекту.

Соціально-психологічні – будуються з точки зору моральних стимулів і навіть моральних інтересів, враховують думку працівника, наявність у нього почуття свідомості, товариства та взаємодопомоги.

Управлінські технології є основними інноваційними інструментами управління, які включають фактори часу, норми використання ресурсів, умови збалансованості та оптимізації їх поєднання, якісні характеристики очікуваних результатів, які дозволяють координувати виконання управлінських функцій, упорядкувати їх, ієрархію виконавців і оцінювати кінцеві результати.

Безальтернативні інструменти для інноваційного розвитку та управління інноваціями вимагають особливої уваги під час виконання управлінських завдань, а також під час розробки методів, технологій і організаційних процедур для їх реалізації. Інноваційні інструменти та технології управління повинні включати в себе знання про інноваційний менеджмент, методи його реалізації, кількісні вимірювання оцінки результатів плину керованих процесів, визначення динаміки та тенденцій змін, уявлення про майбутні зміни та віддзеркалення змісту прогнозованих дій управлінців, пов'язаних із технічною, виробничою, маркетинговою та іншими видами функціональної діяльності, що взаємодіють із керованими системами. Прогнозування та реальна оцінка кінцевих результатів реалізації управлінських рішень є інструментом впливу суб'єктів управління на керовані об'єкти, процеси чи їх сукупність для досягнення цілей.

Управління виробничими процесами має бути ефективним. Сьогоднішній стан інноваційної діяльності в Україні є незадовільним. Він характеризується малою часткою інноваційної продукції в загальному її обсязі, що виробляється вітчизняними виробниками; невмінням менеджменту підприємств пристосовуватися до швидко змінюваного зовнішнього середовища та наслідків глобальної фінансової кризи. Нині для України вкрай важливим є докорінні зміни в системі управління національним господарським комплексом. Технологія використання нових методів управління ресурсами виробництва, застосування нових знань і методів щодо економічних перетворень визначає темпи економічного зростання провідних галузей і всього національного господарства країни [14].

Увага до підвищення ефективності інноваційності управління залежить від бажання керівництва. Розмитість термінів виконання, загублений час, відсутність автоматизації та реєстрації плину процесів підготовки рішень і відсутність обліку трансакцій призводять до безвідповідальної поведінки виконавців і безпосередніх керівників, що призводить до зниження ефективності очікуваних результатів, не допомагає підвищити продуктивність і дозволити кожному учаснику процесу управління самостійно оцінювати свою роботу. Типи організаційних структур органів управління, кількість організаційних структур і технології управлінських процесів є важливим кроком концептуалізації моделювання інноваційності управління.

Практика класифікації управлінських рішень у системі управління бізнес-процесами свідчить про те, що управлінські завдання слід групувати відповідно до кожної частини управління. Це можна зробити за допомогою таких інструментів, як класифікатори структур, функціональних компонентів, способів забезпечення управління, структур об'єктів, структур логістичних потоків та інші. Це дозволяє створити ґратку координат управління та його ієрархічно-упорядковану композицію. Перші класифікатори можна класифікувати за такими критеріями: елементи управління, етапи прийняття рішень, очікуваний результат управлінських рішень і технології їх реалізації. Кількість класифікаторів залежить від того, наскільки складними є потенційні взаємозв'язки, які складають основу «робочих» технологій управління.

Сучасний розвиток управлінської діяльності у сфері надрокористування призвів до двох проблем щодо визначення сутності терміна «надра»: надання максимально глибокого визначення з урахуванням теоретичного та практичного розвитку управлінської діяльності у сфері надрокористування; розмежування та визначення ієрархії у визначеннях «надра», «корисні копалини» та «мінеральні ресурси (сировина)».

Наразі відмічаємо значну дискусію щодо визначення сутності терміна «надра».

Цікавою є точка зору науковців щодо визначення сутності терміна «надра». Так, частина науковців, таких як О. В. Леонова, О. Ю. Макаренко та інші підтримують визначення терміна «надра», що надано у законодавчих актах України [15, с. 177; 16, с. 426].

І. З. Ігнатюк та Л. О. Маланчук відносять до надр «мінеральні ресурси, що знаходяться у товщі землі, відзнача-

ючи, що є мінеральні ресурси, які знаходяться на поверхні землі» [17, с. 124].

І. Б. Мачуська до «надр» відносить «корисні копалини, що знаходяться на території країни і їх родовища простягаються від поверхні землі до меж природного розміщення» [18, с. 149].

Наголошуємо, що наведені визначення не вирішують повною мірою сучасні вимоги, що постають перед надрокористуванням та управлінською діяльністю у цій сфері. Головними проблемами є:

- юридичний або технічний підхід до визначення «терміна» без урахування економічної та управлінської складової;
- незрозумілість співвідношення термінів «надра», «корисні копалини», «мінеральні ресурси (сировина)»;
- чітка позиція по корисним копалинам, що знаходяться на поверхні землі.

Враховуючи наведені проблеми, можемо надати таке визначення: «Надра є частиною земної кори та земної поверхні, яка є об'єктом управлінської та економічної діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності, суспільства та його окремих груп, домашніх господарств, що спрямована на розвідку та освоєння родовищ корисних копалин, добування мінеральних ресурсів і використання мінеральної сировини у промисловому виробництві».

Виходячи з наведеного визначення одними з ключових видів діяльності з надрами є економічна та управлінська діяльність, що робить критично важливим управління надрокористуванням. Також чітко вказано, що корисні копалини, мінеральні ресурси та мінеральна сировина виступають складовими надр.

Можемо стверджувати, що корисні копалини є складовою надр, однак, вважаємо доречним стверджувати, що вони можуть знаходитися частково на поверхні землі та мати техногенний (вторинний) характер, також важливим є те, що для промислового видобутку й обробки необхідна наявність їх економічно доцільного скупчення, тобто родовищ, при цьому повинна бути економічна, екологічна, технологічна та управлінська доцільність видобутку, обробки та переробки корисних копалин.

Спираючись на проведені дослідження, сформуємо схему взаємозв'язку між термінами «надра», «корисні копалини», «мінеральні ресурси», «мінеральна сировина», «критична мінеральна сировина» (рис. 3). Зазначаємо, що критична мінеральна сировина є складовою мінеральної сировини, яка є складовою мінеральних ресурсів, що, своєю чергою, входять до складу корисних копалин, які складають частину надр. Наведене повинно виступати базисом у надрокористуванні та управлінській діяльності у цій сфері.

Для економічного та соціального розвитку країни одним з ключових аспектів є ефективне використання надр, тобто надрокористування. Враховуючи складну природу надрокористування саме воно виступає об'єктом і головним елементом управлінської діяльності у сфері використання надр, що потребує визначення сутності цього терміна. Наголошуємо на наявності значної наукової дискусії відносно

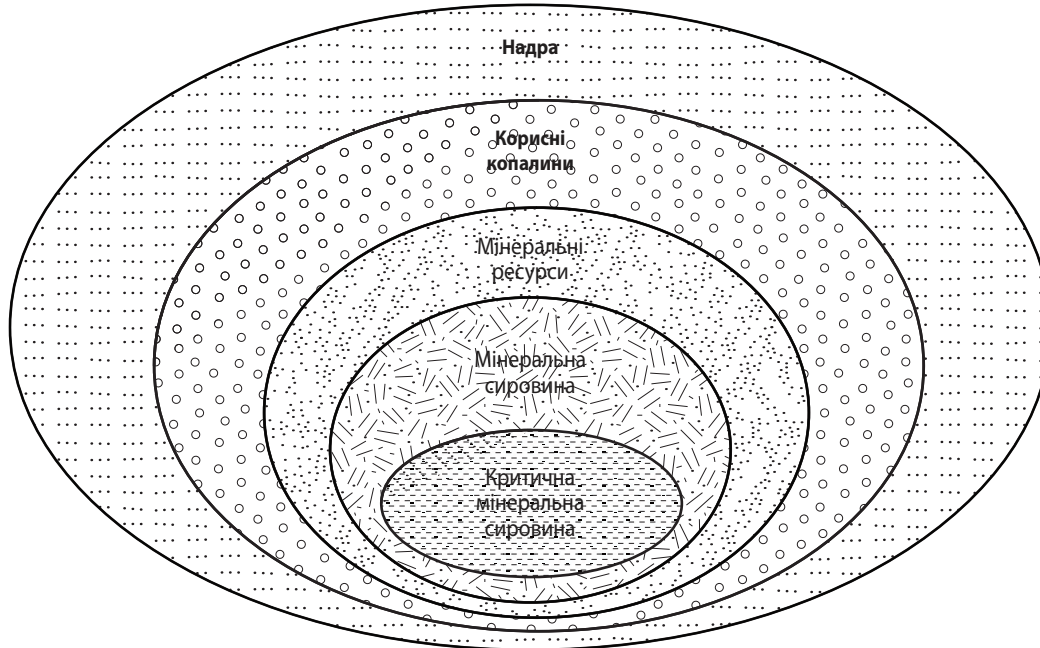

Рис. 3. Схема взаємозв'язку між термінами «надра», «корисні копалини», «мінеральні ресурси», «мінеральна сировина», «критична мінеральна сировина»

Джерело: власні дослідження

визначення сутності «надрокористування», оскільки більшість законодавчих і нормативних актів України не визначають саме сутність використання надр у країні.

Науковці робили спроби надати власне визначення надрокористуванню, що потребує ґрунтового критичного дослідження.

Н. Нікітіна дає ґрунтовне визначення терміна «надрокористування». Науковець вказує, що під використанням надрами необхідно розуміти геологорозвідку, гірничу справу, підземні роботи, що не пов'язані з видобутком корисних копалин, охорону надр у різних аспектах діяльності (наукова, геологічна, культурна, естетична, санітарно-гігієнічна та ін.), збір матеріалів і зразків для різних цілей наукової і практичної діяльності [19].

Незважаючи на ґрунтовне визначення сутності терміна «надрокористування» Н. Нікітіною, вважаємо, що питання управлінської та економічної діяльності у визначенні не розкриті, що потребує виправлення.

Враховуючи наведене, вважаємо доцільним під «надрокористуванням» розуміти економічну, управлінську діяльність державних інститутів, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності, суспільства та його окремих груп, домашніх господарств щодо використання надр для власних або комерційних потреб у межах геологорозвідки, гірничої справи, підземних робіт, що не пов'язані з видобутком корисних копалин, охорони надр у науковій, геологічній, культурній, естетичній, санітарно-гігієнічній сферах, збір матеріалів та зразків для різних цілей наукової і практичної діяльності.

Висновки. Таким чином, інноваційне управління у сфері надрокористування – це процес управління зна-

чними змінами в продуктах праці, засобах виробництва, послугах та іншій інноваційній діяльності, яка є одним із основних напрямків розвитку суспільного виробництва.

Зроблено висновок, що інноваційне управління надрокористуванням допомагає досягти синергетичних результатів у галузі. Це включає досягнення соціально-економічних і бізнес-цінностей та є важливим для розробки політики, яка визначає, як ефективно впроваджувати інноваційні технології в систему управління суб'єктами господарювання.

Перспективою подальших досліджень має стати розробка сучасних механізмів інноваційного управління у сфері надрокористування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Овдіюк О., Нестерчук І., Василенко О. Теоретичні засади формування економіки природокористування сталого середовища // Екологія та раціональне природокористування: освіта, наука і практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ломжа – м. Житомир, 15 листоп. 2023 р.). Ч. 2. MANS w Łomży, 2023. С. 108–112.
2. Ворона А. В. Складники управлінських технологій механізму сталого інноваційного розвитку національної економіки. *Економіка і організація управління*. 2020. № 2 (38). С. 124–133.
3. Дзядикевич Ю. В. та ін. Економіка довкілля і природних ресурсів : монографія. Тернопіль : Астон, 2016. 392 с.
4. Іванова Т. В. Механізм управління природокористуванням і екологічною безпекою. *Біоресурси і природокористування*. 2011. № 5–6. С. 128–136.
5. Козакова О. М., Федосєєва І. С. Інновації як основа сталого розвитку // Управління інноваційним розвитком на ма-

кро-, мезо-, та мікрорівнях : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 7–8 черв. 2017 р.). Одеса, 2017. С. 127–129.

6. Лушпійенко Ю. О. Актуальні проблеми надрокористування в Україні та шляхи їх вирішення // Надрокористування в Україні. Перспективи інвестування : матеріали 6-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Трускавець, 7–11 жовт. 2019 р.). Київ, 2019. С. 25–27.

7. Макаренко О. Ю. Правовий режим земель, наданих для використання надр в Україні : навч. посіб. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2012. 420 с.

8. Мачуська І. Б. Поняттєво-категоріальний апарат дослідження контрольно-наглядової діяльності у сфері надрокористування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 149–151.

DOI: 10.32782/2524-0374/2020-5/33

9. Пугач В. Теоретичні засади сталого надрокористування. *Економіка природокористування і охорони довкілля*. 2014. № 1 С. 45–48.

10. Біловодська О. А., Грищенко О. Ф. Системний аналіз і прийняття інноваційних рішень. Суми : СумДУ, 2010. 106 с.

11. Шевченко А. В. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємства : монографія. Київ : НАУ, 2007. 143 с.

12. Череп А. В. та ін. Управління інноваційним розвитком підприємства на основі реінжинірингу : [монографія]. Запоріжжя : ЗНУ, 2009. 270 с.

13. Короленко С. М., Короленко Р. В. Коучинг як інноваційний інструмент ефективного управління персоналом. *Економіка. Управління. Інновації*. 2013. № 1. С. 53–60.

14. Кондратенко Н. О., Швед А. Б. Сучасні технології управління інноваційним потенціалом промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2022. № 10. С. 212–218.

DOI: 10.32983/2222-4459-2022-10-212-218

15. Леонова О. В. Розмежування адміністративних та інших правовідносин, що виникають у сфері надрокористування. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 2. С. 171–180.

16. Макаренко О. Ю. До питання надрокористування в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2010. № 48. С. 424–429.

17. Ігнатюк І. З. та Маланчук Л. О. Принципи державного управління та контролю у галузі вивчення та використання надр на регіональному рівні. *Економіка та держава*. 2014. № 5. С. 124–128.

18. Мачуська І. Б. Поняття «надра» в контексті здійснення контрольнонаглядової діяльності у сфері надрокористування в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 146–150.

19. Nikitina N. Mineral Resource Dilemma: How to Balance the Interests of Government, Local Communities and Abiotic Nature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2014. Se, 11 (9). P. 8632–8644.

REFERENCES

Bilovodska, O. A., and Hryshchenko, O. F. *Systemnyi analiz i pryiniattia innovatsiinykh rishen* [System Analysis and Innovative Decision-making]. Sumy: SumDu, 2010.

Cherep, A. V. et al. *Upravlinnia innovatsiynym rozvytkom pidpriemstva na osnovi reinzhynerynhu* [Management of Innovative Development of the Enterprise Based on Reengineering]. Zaporizhzhia: ZNU, 2009.

Dziadykevych, Yu. V. et al. *Ekonomika dovkillia i pryrodnykh resursiv* [Economics of the Environment and Natural Resources]. Ternopil: Aston, 2016.

Ihnatiuk, I. Z. ta Malanchuk L. O. "Pryntsypy derzhavnoho upravlinnia ta kontroliu u haluzi vyvchennia ta vykorystannia nadr na rehionalnomu rivni" [Principles of State Management and Control in the Field of Exploration and Use of Subsoil at the Regional Level]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 5 (2014): 124-128.

Ivanova, T. V. "Mekhanizm upravlinnia pryrodokorystuvanniam i ekolohichnoiu bezpekoiu" [The Mechanism of Management of Nature Use and Environmental Safety]. *Bioresursy i pryrodokorystuvannia*, no. 5-6 (2011): 128-136.

Kondratenko, N. O., and Shved, A. B. "Suchasni tekhnolohii upravlinnia innovatsiynym potentsialom promyslovykh pidpriemstv" [Modern Technologies for Managing the Innovative Potential of an Industrial Enterprise]. *Biznes Inform*, no. 10 (2022): 212-218.

DOI: 10.32983/2222-4459-2022-10-212-218

Korolenko, S. M., and Korolenko, R. V. "Kouchynh yak innovatsiinyi instrument efektyvnoho upravlinnia personalom" [Coaching as an Innovative Tool of Effective Personnel Management]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, no. 1 (2013): 53-60.

Kozakova, O. M., and Fedosieieva, I. S. "Innovatsii yak osnova staloho rozvytku" [Innovation as the Basis of Sustainable Development]. *Upravlinnia innovatsiynym rozvytkom na makro-, mezo-, ta mikrorivniakh*. Odesa, 2017. 127-129.

Leonova, O. V. "Rozmezhuвання administratyvnykh ta inshykh pravovidnosyn, shcho vynykaiut u sferi nadrokorystuvannia" [Demarcation of Administrative and Other Legal Relations Arising in the Field of Subsoil Use]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 2 (2011): 171-180.

Lushpiienko, Yu. O. "Aktualni problemy nadrokorystuvannia v Ukraini ta shliakhy yikh vyrishennia" [Current Problems of Subsoil Use in Ukraine and Ways to Solve Them]. *Nadrokorystuvannia v Ukraini. Perspektyvy investuvannia*. Kyiv, 2019. 25-27.

Machuska, I. B. "Poniattia «nadra» v konteksti zdishnennia kontrolnonahliadovoi diialnosti u sferi nadrokorystuvannia v Ukraini" [The Concept of "Subsoil" in the Context of Monitoring Activities in the Field of Subsoil Use in Ukraine]. *Porivnialno-analitychne pravo*, no. 2 (2019): 146-150.

Machuska, I. B. "Poniattievo-katehorialnyi aparat doslidzhenia kontrolno-nahliadovoi diialnosti u sferi nadrokorystuvannia" [Conceptual and Categorical Apparatus for the Study of Control and Supervisory Activities in the Field of Subsoil Use]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*, no. 5 (2020): 149-151.

DOI: 10.32782/2524-0374/2020-5/33

Makarenko, O. Yu. "Do pytannia nadrokorystuvannia v Ukraini" [To the Issue of Subsoil Use in Ukraine]. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky*, no. 48 (2010): 424-429.

Makarenko, O. Yu. *Pravovyi rezhym zemel, nadanykh dlia vykorystannia nadr v Ukraini* [Legal Regime of Lands Provided for Subsoil Use in Ukraine]. Kryvyi Rih: Vydavnychiy dim, 2012.

Nikitina, N. "Mineral Resource Dilemma: How to Balance the Interests of Government, Local Communities and Abiotic Nature". *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Se, 11(9) (2014): 8632-8644.

Ovdiuk, O., Nesterchuk, I., and Vasylenko, O. "Teoretychni zasady formuvannia ekonomiky pryrodokorystuvannia staloho sere dovysyshch" [Theoretical Foundations of the Formation of the Economy of Nature Use of Sustainable Environments]. *Ekolohiia ta ratsionalne pryrodokorystuvannia: osvita, nauka i praktyka*, part 2. MANS w Lomzy, 2023. 108-112.

Puhach, V. "Teoretychni zasady staloho nadrokorystuvannia" [Theoretical Principles of Sustainable Subsoil Use]. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i okhorony dovkillia*, no. 1 (2014): 45-48.

Shevchenko, A. V. *Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu pidpriemstva* [Formation of the Organizational and Economic Mechanism of Management of Innovative Activity of the Enterprise]. Kyiv: NAU, 2007.

Vorona, A. V. "Składnyky upravlinskykh tekhnolohii mekhanizmu staloho innovatsiinoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky" [Components of Management Technologies of the Mechanism of Sustainable Innovative Development of the National Economy]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, no. 2(38) (2020): 124-133.

Стаття надійшла до редакції 07.06.2024 р.
Статтю прийнято до публікації 22.06.2024 р.